

IZGRADNJA REGIONALNOGA CENTRA KOMPETENTNOSTI

Centar robotike, 3D tehnologije i obnovljivih izvora energije

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Na gradilištu uz Srednju strukovnu školu u Velikoj Gorici 11. srpnja 2022. svečano je obilježen početak radova na izgradnji prvoga od ukupno tri centara izvrsnosti u sklopu 113,44 milijuna kuna vrijednoga europskog projekta Regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u strojarstvu – Industrija 4.0

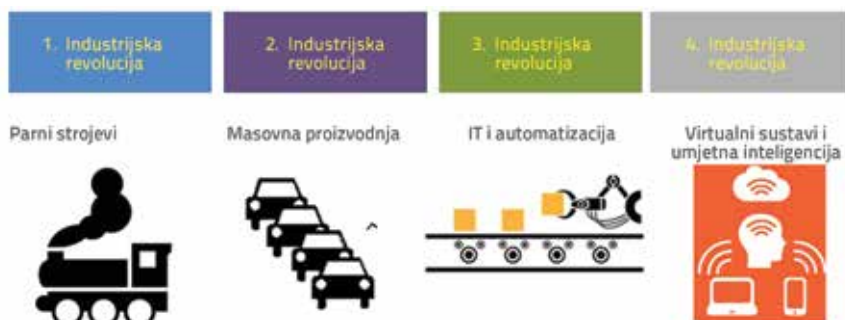
prednih informacijsko-komunikacijskih tehnologija da se omogući autonomno komuniciranje među uređajima, analiziranje i prikupljanje velike količine podataka, autonomno donošenje odluka, praćenje imovine i procesa u stvarnome vremenu, stvaranje dodane vrijednosti te vertikalna i horizontalna integracija.

Uvodne napomene

U svojoj novoj industrijskoj strategiji Europska komisija prepoznaje 14 industrijskih ekosustava koji trebaju proći kroz digitalnu i zelenu transformaciju, a posebno su važni za cijelu Europu. To su građevinarstvo, digitalni sektor, zdravstvo, poljoprivredno-prehrambeni sektor, obnovljivi izvori energije, energetski intenzivne industrije, promet i automobilska industrija, elektronika, tekstil, svemir i obrana, kulturni i kreativni centar, turizam, lokalna ekonomija i socijalno poduzetništvo te maloprodaja.

U svojoj novoj industrijskoj strategiji Europska komisija prepoznaje 14 industrijskih ekosustava koji trebaju proći kroz digitalnu i zelenu transformaciju, a posebno su važni za cijelu Europu

Strukovno obrazovanje važan je dio tih strateških smjerova te omogućuje za- pošljavanje novih radnika u proizvodnim i uslužnim poduzećima. Izvještaj Svjetskoga ekonomskog foruma *The Future of Jobs Report* predviđa to kako će se do 2025. otvoriti oko 97 milijuna novih poslova. Čak 94 posto svih anketiranih poslodavaca očekuje to da njihovi zaposlenici usvoje nova znanja i vještine u skladu s potrebama industrije 4.0. U nastavku

Obilježja dosadašnjih industrijskih revolucija

pojasnit ćemo pojam četvrte industrijske revolucije i zašto je njezina implementacija važna za obrazovanje budućih kadrova za tržište rada koje se ubrzano mijenja zbog rapidnoga napretka tehnologije.

Industrija 4.0

Četvrta industrijska revolucija ili, kako se danas uglavnom naziva, Industrija 4.0 poticaj je za razvoj industrije automatizacijom procesa proizvodnje korištenjem svih modernih proizvodnih sredstava nazvanih kibernetičko-fizičkim sustavima. Oni integriraju računalnu tehniku, prijenos i obradu podataka te suvremene mehaničke sustave.

Dakle, industrija 4.0, promatrana kao logičan nastavak prethodnih triju industrijskih revolucija, odnosi se na brzu digitalnu transformaciju procesa unutar prerađivačko-proizvodnih (ali i ostalih povezanih) industrija. Transformacija se temelji na inteligentnome umrežavanju strojeva (i drugih uređaja) uz pomoć na-

Četvrta industrijska revolucija ili, kako se danas uglavnom naziva, industrija 4.0 poticaj je za razvoj industrije automatizacijom procesa proizvodnje korištenjem svih modernih proizvodnih sredstava nazvanih kibernetičko-fizičkim sustavima

Transformacija poslovnih modela u sklopu industrije 4.0 rezultira poboljšanjima u poduzećima, koja vode do povećanja dobiti, smanjenja troškova, poboljšanih iskustava kupaca i inovacija. Ona ovisi o nizu novih i inovativnih tehnologija, koje u biti obuhvaćaju sljedeće:

1. Industrijske internetske stvari (engl. *Internet of Things, IoT*)

Internet of Things karakteriziraju povezani uređaji koji komuniciraju međusobno i sa središnjom bazom (ljudima) preko internetske veze. Na takve uređaje obično

Internet of Things karakteriziraju povezani uređaji

su ugrađeni senzori. Podaci zaprimljeni od svakog uređaja spremaju se u oblaku (engl. *Cloud*) te se koriste za analize i donošenje odluka u stvarnome vremenu.

2. Napredna robotika – autonomni roboti

Roboti postaju sve autonomniji, fleksibilniji i kooperativniji. Očekuje se to da će međusobno komunicirati i razmjenjivati informacije. Koriste se za različite aktivnosti – od biranja proizvoda u skladištima do pripremanja proizvoda za otpremu. Kada je riječ o robotici u graditeljstvu, najpoznatiji su roboti koji se koriste na licu mjesta. Posljednjih godina nastao je niz prototipova za različite namjene, među ostalima, roboti zidari koji od cigli samostalno grade zidove.

3. Aditivna proizvodnja (3D printeri)

Aditivna proizvodnja trenutačno se koristi za razvoj prototipova i individualnih komponenti neophodnih za pojedini proizvod. Novu revoluciju u današnjemu graditeljstvu predstavljaju golemi 3D printeri koji u tvornicama printaju dijelove zgrada koji se potom sastavljaju na gradilištu. Kako se čini, uskoro bi iz novih 3D printera mogli izlaziti i neboderi. Sve te metode ulaze u utrku dokazivanja jeftine i brze metode građenja, no postoji još mnogo dvojbi oko stabilnosti, ekonomičnosti i brzine gradnje, fleksibilnosti izmjena

dizajna u procesu i sličnog. U budućnosti očekuje se široko korištenje aditivne proizvodnje za proizvodnju malih količina jedinstvenih proizvoda koji zadovoljavaju specifične potrebe/želje kupaca.

4. Proširena stvarnost (engl. *Augmented Reality – AR*)

Sustavi koji se temelje na proširenoj stvarnosti mogu se koristiti za različite usluge, na primjer, za odabir dijelova u skladištu ili za slanje instrukcija za popravak nekog uređaja ili stroja preko mobitela.

5. Simulacije

Trenutačno se trodimenzionalne simulacije proizvoda koriste za prikaz proizvoda, materijala i proizvodnih procesa, ali očekuje se još snažnije korištenje u samim postrojenjima.

6. Rad u oblaku (engl. *Cloud Computing*)

Očekuje se učestalija primjena softvera smještenih u oblaku vezana uz samu proizvodnju (ne samo općenite procese unutar poduzeća), što je potaknuto i implementacijom drugih 4.0 tehnologija, a što će dovesti do veće širenja podataka unutar poduzeća i šire.

7. Kibernetička sigurnost

Porastom povezivanja povećat će se i potreba za odgovarajućom zaštitom industrijskih sustava i proizvodnih linija.

8. Analiza podataka (engl. *Big Data Analytics*)

Analiza podataka obuhvaća prikupljanje i analizu podataka iz različitih izvora: proizvodne opreme i proizvodnoga sustava, cijeloga sustava poduzeća, sustava kupaca i dobavljača. To je prilika za prepoznavanje određenih uzoraka ponašanja, što omogućuje optimizaciju kvalitete proizvodnje, uštedu energije i slično.

Budući izgled Regionalnog centra kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu – Industrije 4.0

9. Horizontalna/vertikalna integracija sustava

Horizontalna integracija sustava odnosi se na digitalizaciju u cjelokupnome lancu vrijednosti kroz razmjenu informacija i povezivanje informacijskih sustava (od kupaca do dobavljača), dok je vertikalna integracija sustava vezana uz integraciju IT sustava kroz sve razine hijerarhije u poduzeću (proizvodnja, kontrola, operativna razina).

Važno je omogućiti reformu školskoga sustava kako bi nastavno i stručno osoblje u školama usvojilo znanja i vještine koje zahtijeva industrija 4.0 te ih prenosilo mlađim generacijama u obrazovnome procesu

Zbog svega navedenoga, važno je omogućiti reformu školskoga sustava kako bi nastavno i stručno osoblje u školama usvojilo znanja i vještine koje zahtijeva industrija 4.0 te ih prenosilo mlađim generacijama u obrazovnome procesu. U Hrvatskoj taj proces teče dosta sporo, no postoje svijetli primjeri iz prakse koji zaslužuju veću vidljivost, zbog čega smo u ovome prilogu odlučili prikazati projekt Regionalnog centra kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu – Industrije 4.0.

Regionalni centar kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu

Regionalni centar kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu – Industrija 4.0 jest integralni projekt što ga kao prijavitelj provodi Srednja strukovna škola Velika Gorica, a koji se financira iz različitih izvora. Glavni cilj toga projekta jest uspostava centra kompetentnosti povezanoga sa svijetom rada, koji će sa svojom opremljenošću i stručnim kadrovima kao nositelj kvalitetnoga strukovnog obrazovanja i osposobljavanja omogućiti učenje temeljeno na radu. Riječ je zapravo o dvama projektima od kojih je jedan vezan uz uspostavu infrastrukture

Centar je zamišljen kao učeća tvornica i demonstracijsko-proizvodni pogon

regionalnog centra kompetentnosti kroz izgradnju triju centara izvrsnosti u sektoru strojarstva na tri lokacije, dok je drugi projekt vezan uz razvoj ljudskih potencijala kroz brojna stručna usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika, modernizaciju i izradu obrazovnih srednjoškolskih programa i programa obrazovanja odraslih.

Centar ima dvostruku namjenu, i to kao učeća tvornica (engl. *Learning Factory*) i demonstracijsko-proizvodni pogon čiji se kapaciteti iznajmljuju za potrebe gospodarstva (engl. *Tech Shop*). Učenici će učiti kroz konkretne zadatke i rad, a nastavnici će se usavršavati na najmodernijoj opremi. Poduzetnici će dobiti kvalitetnije kadrove, a moći će koristiti i resurse centra. Bit će omogućeno i daljnje obrazovanje odraslih. Učenje temeljeno na radu, odnosno integracija i implementacija novih

tehnologija u obrazovni proces u tome projektu odnose se na:

- ispitivanje materijala i toplinsku obradu materijala
- CAD – oblikovanje i konstruiranje proizvoda uz pomoć računala
- CAM – proizvodnju upravljanu računalom (projektiranje i programiranje tehnoloških postupaka i proizvodnoga procesa)
- CNC – obradu na višeosnim numerički upravljanim alatnim strojevima
- 3D tehnologije (povratni inženjering): optičko 3D mjeriteljstvo + 3D skeniranje + aditivne tehnologije (3D printanje)
- senzoričku i automatiku – upravljanje sustavima s obzirom na tijek stvari, energije i informacije
- robotiku – upravljanja robotima i robotiziranim sustavima u proizvodnji
- obnovljive izvore energije.

Vizualizacija centra kod Srednje škole Dugo Selo

Vizualizacija centra kompetentnosti kod Srednje škole Dugo Selo

Regionalni centar kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu – Industrija 4.0 organiziran je kao jedinstveni centar izvrsnosti koji se uspostavlja na tri lokacije, i to kao tri centra izvrsnosti u sektoru strojarstva. Centar izvrsnosti za CAD/CAM/CNC sustave i aditivne tehnologije bit će uspostavljen kod prijavitelja, odnosno Srednje strukovne škole Velika Gorica, dok će Centar za senzoričku, automatiku i obnovljive izvore energije biti izgrađen uz Srednju strukovnu školu u Samoboru, a Centar izvrsnosti za robotiku kod Srednje škole Dugo Selo.

Regionalni centar kompetentnosti u strukovnome obrazovanju u strojarstvu – Industrija 4.0 organiziran je kao jedinstveni centar izvrsnosti koji se uspostavlja na tri lokacije

Financiranje projekta i sudionici u gradnji

Sredinom 2018. Ministarstvo znanosti proglasilo je velikogoričku Srednju strukovnu školu regionalnim centrom kompetentnosti zajedno sa srednjim školama iz Samobora i Dugog Sela. Dvije godine nakon toga, dana 18. svibnja 2020. potpisani su ugovori i sporazumi, krenula je

priprema potrebne dokumentacije, a sredinom srpnja 2022. u Velikoj Gorici počeli su radovi na gradilištu prvoga od ukupno triju planiranih regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u strojarstvu – industriji 4.0.

U gradnju prvoga centra ulaže se približno 50 milijuna kuna, od čega se 30 milijuna kuna financira iz Europskoga fonda za regionalni razvoj, a preostalih 20 milijuna kuna osigurat će Zagrebačka županija. Uz prijavitelja projekta, Srednju strukovnu školu Velika Gorica, u projektu kao partneri sudjeluju Srednja strukovna

škola Samobor, Srednja škola Dugo Selo i Zagrebačka županija. U projekt su kao suradnici uključeni Zrakoplovna tehnička škola Rudolfa Perešina, Hrvatski zavod za zapošljavanje – Regionalni ured Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora – Obrtnička komora Zagreb, tvrtke *TEH-CUT d.o.o.*, *ALAS-INFO d.o.o.* i Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu.

Vizualizacija centra za izvrsnost u Velikoj Gorici

Kamen temeljac zajednički su položili ravnatelj Srednje strukovne škole Velika Gorica Miroslav Antolčić, velikogorički gradonačelnik Krešimir Ačkar i zamjenik župana Zagrebačke županije Damir Tomljenović. Centar izvrsnosti u Velikoj Gorici prostirat će se na 1870 kvadratnih metara i imati dvije etaže (prizemlje i prvi kat te prohodni krov (obnovljivi izvori energije)). Građevina je tlocrtnih dimenzija 25,70 x 35,70 metara sa spojnim hodnikom (toplom vezom povezana je

Polaganje kamena temeljca Centra za izvrsnost u Velikoj Gorici

Prvi građevinski radovi na izgradnji centra kod Srednje strukovne škole Velika Gorica

s postojećom školom). Ugovoreni rok za dovršetak gradnje centra u Velikoj Gorici jest 10. svibnja 2023., nakon čega slijedi opremanje objekta najmodernijom opremom za CAD/CAM/CNC sustave i 3D tehnologije. Glavni izvođač građevinskih radova jest tvrtka *Matičević d.o.o.* iz Velike Gorice. Centar bi trebao biti na raspolaganju učenicima početkom 2024. Oko 1800 učenika imat će izravnu korist i obrazovanje u tim centrima.

Dana 18. srpnja 2022. službeno je obilježen i početak radova na gradnji centra za senzorku, automatiku i obnovljive izvore energije u Samoboru. Glavni izvođač ra-

dova jest tvrtka *Graditelj svratišta d.o.o.*, a ugovoreni rok završetka radova na izgradnji samoborskoga centra izvrsnosti jest 15. travnja 2023. Radovi su trenutačno u punome jeku, a uskoro se očekuje početak gradnje i trećega centra izvrsnosti u Dugome Selu. Planirani rok završetka cijeloga projekta s uspostavom triju centara izvrsnosti jest 29. prosinca 2023.

Zaključak

Kada bude dovršena gradnja svih triju regionalnih centara kompetentnosti – industrije 4.0, oni će postati središte tehnološke, pedagoške i andragoške izvrsnosti u sektoru strojarstva za područje Zagrebačke županije, susjednih županija i širega okružja. Obrazovnim i stručnim programima učenja temeljenih na radu poticat će se inovativnost, razvoj i primjena digitalnih proizvodnih tehnologija u cilju bržega gospodarskog razvoja u samo Zagrebačke županije, nego i cijele države.

Digitalizacija poslovanja koju donosi industrija 4.0 znatan je izazov, ali i izvrsna prilika za domaću industriju i društvo u cjelini kako bi se ubrzano započelo sa zamjenom postojećih sustava industrije 2.0 i industrije 3.0 kibernetičko-mehaničkim sustavima. Poduzeća u Hrvatskoj primorana su omogućiti prelazak na industriju 4.0 kako bi se pozicionirala na tržištu EU-a i svijeta, jer će u suprotnome izgubiti svoju konkurentnost, što može dovesti do propadanja poduzeća i industrijskih grana, a posljedično i do povećanja razine siromaštva.

Vizualizacija regionalnog centra kompetentnosti u Samoboru

Detalj s gradilišta centra kompetentnosti u Samoboru

Izvori:

- <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/digest>
- <https://www.rck-vg.hr/o-projektu>
- <https://www.rck-vg.hr/foto-pocela-izgradnja-regionalnog-centra-kompetentnosti-koji-donosi-reformu-u-strukovnom-obrazovanju-PSDYHeFBfb4dFNbT>
- https://www.rck-vg.hr/secure/files/L88IUdtBJDGU69wQ/RCK%20%20Integralni%20upravlja%C4%8Dki%20tim_vidljivost.pdf

Fotografije:

- Zagrebačka županija
- <https://strojarskaradionica.wordpress.com/2018/05/30/prilagodi-mo-odrzavanje-4-industrijskoj-revoluciji/>
- <https://izradi.croatianmakers.hr/>